

Spara och bevara

Energimyndighetens forskningsprogram för energieffektivisering i kulturhistoriskt värdefulla byggnader

Att tänka på vid energieffektivisering av kulturhistoriska trähus

Kulturmiljöer består ofta av äldre byggnader med låg energiprestanda. Vid energiförbättringar är risken stor att kulturvärdena förvanskas och arkitektoniska uttryck förändras genom t.ex. okänsliga tilläggsisoleringar och byte av fönster med helt annorlunda uttryck än originalet. I ett kallt klimat kan även små insatser för att minska värmeförlusterna genom byggnads skalet spara en avsevärd mängd energi och resurser. Den äldre bebyggelsens renoveringsbehov och högre energianvändning i förhållande till ny bebyggelse anges ofta som anledning till rivning eller omfattande energirenovering. Den kulturhistoriska bebyggelsens historia, attraktivitet och de materiella inneboende resurserna i ett livscykelperspektiv motiverar bevarande av byggnaderna. Informationen har utarbetats för forskningsprojektet Spara och bevara, finansierat av Energimyndigheten, läs mer på hemsidan <http://www.sparaochbevara.se>.

Spara och bevara

Energimyndighetens forskningsprogram för energieffektivisering i kulturhistoriskt värdefulla byggnader

Historisk information om huset

Samla all tillgänglig information: Byggnadens kulturhistoriska värdering kan finnas i kommunens bevarandeplan och/eller läns-museernas inventeringar. Byggnadens kulturhistoriska värden kan vara skyddade enligt lag som byggnadsminne, genom detaljplan eller riksintresse. Kontrollera med kommunen vad som gäller. Plan- och bygglagens varsamhetskrav gäller all bebyggelse. Om inte ni eller tidigare ägare redan har ritningar på huset och dess konstruktion finns de oftast i kommunens arkiv. Nuvarande energianvändning finns antingen i aktuell energideklaration eller kan beräknas från energibolagets räkningar.

Byggnadsantikvarisk expertis

Kontakta en expert i byggnadsvård för att få stöd att bedöma kulturhistoriska värden och karaktärsdrag, som behöver tas hänsyn till. Dessa brukar finnas på museer, kommuner eller som konsulter. Det är viktigt att bedöma påverkan på de kulturhistoriska värdena för alla planerade åtgärder, tex. synliga estetiska, rumsliga samt materiella. Byggnadsantikvarien kan även ge råd inför renovering och val av material.

Expert för energieffektivisering

Det är brist på experter inom energieffektivisering av kulturhistoriska byggnader, särskilt med erfarenhet av byggnader i kallt klimat. Genom Spara och Bevara, har dock ett nätverk av forskare och praktiker inom området etablerats och alltmer information samlas på hemsidan via Spara och bevaras kunskapsbank <http://www.sparaochbevara.se>. Lokalt/regionalt Byggnadsantikvarie kan också ge råd eller hänvisa vidare.

Materialval

I träkonstruktioner är det viktigt att använda harmoniserande material som andas. Dels för att synligt harmoniera med befintliga material, dels för att inte hindra konstruktionen att släppa igenom fukt och undvika fuktskador i och omkring den. Detta är särskilt viktigt om avsikten är att tilläggsisolera invändigt, vilket ökar risken för fuktskador. I torrt kallt klimat i norra Sverige kan dock denna lösning ändå fungera.

Fönster

Fönster ger hus tydliga karaktärsdrag som påverkar dess arkitektoniska värden. I stället för att byta till nya fönster kan de befintliga uppgraderas, särskilt om de är original. Det går att minska värmeförlusterna betydligt genom att tätta fönstren, byta till energiglas eller lägga till ett extra energiglas på innerbågen, se <http://www.sparaochbevara.se/?s=f%C3%B6nster>

Vind och källare

Vind och källare är vanligtvis lämpliga att tilläggsisolera utan att det påverkar byggnadens kulturhistoriska värden. Vid oinredd vind är ofta bjälklaget lätt tillgängligt för att antingen fylla på med eller byta ut sågspån/kutterspån till material med bättre isoleringsvärde, tex, lösull av cellulosa.

Livscykelperspektiv

Bedöm alltid materialens livslängd innan några byggnadselement byts ut. Ur ett livscykelperspektiv kan det medföra mer energi- och resursåtgång att ta bort befintliga material och sedan producera och montera nya. Detta trots att de kan minska behovet av energi för uppvärmning.